

אין גבול לחשדם של הבריות

פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן (כה.יא)

צריך להבין, איך יתכן שהשבטים ביזו את פנחס, הלא הייתה מגפה נוראה בה מתו עשרים וארבע אלף וראו בחוש שהוא עצר את המגיפה, והקב"ה מעיד בו שהשיב את חמתו ושהוא זה שעצר את המגיפה וקיבל בשכרה ברית שלום, האין בזה ראייה מספקת שהיה מעשה זה לשמה ונובע ממניעים טהורים מזוככים, מה צורך יש עדיין ליחסו אחר אהרן ואיך יתכן שבמקום להעלות אותו על נס, ידונו ממה בדיוק נבע מעשהו? מכאן ניתן לראות, נוראות כוחות הנפש, שהאדם מסוגל לקבל טובה כה גדולה ממשהו ובמקום להכיר לו טובה, יצליח למצוא דברים צדדיים ולבזותו על כך, גם אם יקבל עדות מהקב"ה עצמו על טוהר מעשיו של פנחס, לא יהיה זה מספיק, וכדי להוציא מלבם חייבים עדות ברורה, בן אלעזר בן אהרן הכהן. ?בנותן? ענין להוסיף דבר חידוד שהיה מרגלא בפומיה של אדמו"ר ה"דברי אל" מסטמאר זצ"ל על המשנה (אבות ריש פ"ו): רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה" וכו', והמשנה עולה מדרגה לדרגה עד שמונה את מעלתו של אותו אדם שנעשה צדיק וחסיד אהוב וריע. ומגלין לו רזי תורה וכו' וכו' ומוחל על עלבונו, הרי שגם אדם שיזכה למדרגות כה רמות ונשגבות, עדיין מטיחים בו עלבונות, עד שצריך להגיע למדה זו של מוחל על עלבונו. וכמו שמצינו שחשדו למשה רבינו באשת איש, והכהן הגדול בכניסתו לפני ולפנים ביום הקדוש נצרך להכנס בכגד בלי כיסים וקפלים בכדי שלא יתלו בו שלקה בחמדת ממון ולקח משם ממון.

ספר "לתתך עליון"

פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הָשִׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאֹתִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאֹתִי: לָכֵן אָמַר ה'נְתַן לִי לֹא אֶת בְּרִיתִי שְׁלֵם (כה.יא)

לכאורה משמע שפנחס קיבל את שכרו רק משום שהשיב את חמתו של השי"ת מעל בני ישראל. והדבר פלא, שכן גם אם לא היה במעשהו של פנחס שום הצלה לכלל ישראל, מכל מקום עצם המעשה שהיה במסירות נפש וגרם לקידוש שם שמים, מְצַדִּיק קבלת שכר. משיב על כך ה"ברכת פּרִץ" על פי הנאמר בגמרא (קידושין, דף מ'.) שעל מעשה שהוא טוב רק לשמים, ולא טוב לבריות, אין נותנין עליו שכר בעולם הזה. רק בעולם הבא יקבל את שכרו משלם. נמצא שאם לא היה מעשהו של פנחס משיב את חמתו של ה', הוא היה מקבל על כך שכר רק בעולם הבא, אבל משום שגרם בכך טובה לכלל ישראל, זכה לקבל את בריתו שלום, גם בעולם הזה. ה"שואל ומשיב"מביא מהרשב"א שלכן שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, כיון שכל קיום מצוה הוא כעדות על

מציאות השי"ת, הרי אסור ליטול שכר על עדות! אולם, כתב הרמ"א (חושן משפט, סימן פ"ג) שאימתי הנוטל שכר עבור עדות עדותו בטלה רק אם ראה כבר את העדות, ונוטל שכר עבור ההגדה בבית דין, אבל אם נוטל שכר כדי ללכת ולראות את המעשה, יכול אחר כך לבוא ולהעיד. לפי זה, כיון שההליכה להרוג את זמרי היתה בבחינת "הלכה ואין מורין כן" פטור היה פנחס מלעשותה, ואם כן בדין שיטול שכרו.

רב זילברשטיין בספרו "עלינו לשבח"

המשותף בין בני קרח לשערי המקדש

וּבְנֵי קֶרַח לֹא מָתוּ (כו.יא)

על הפסוק בתהלים (מה. א, ב): " **לְמַנְצֶיךָ עַל שְׁשָׁנִים לְבְנֵי קֶרַח מִשְׁפִּיל... רָחַשׁ לְפִי דְבָר טוֹב אָמַר אָנִי מַעֲשֵׂי לְמַלְאָךְ...**" מובא במדרש: מה גרם, לבני קרח להינצל ולהישאר בחיים? שהרהרו תשובה בליבם. אמרו: אולי אבינו לא צודק במחלוקתו עם משה? ולא הספיקו להוציא הדבר בפיהם, אלא רק הרהרו כן בליבם "רָחַשׁ לְפִי דְבָר טוֹב", ומיד נתקבלו, ונתבצר להם מקום בגהינום ומשם נפלטו החוצה. הרהור תשובה, באותן השניות, הציל אותם ממיתה משונה, שלא להיות מבין הבלועים או מבין השרופים. בהרהור תשובה זה זכו בני קרח ללמד מוסר השכל לכל ישראל, לדורי דורות, כי גם מי שנמצא בדיוטא התחתונה ביותר, יכול עדיין לעשות תשובה ולהנצל! לכל אדם, באשר הוא נמצא, ישנה אפשרות להחליץ ולהנצל.

המדרש (אליהו רבה כח) מספר על אשה עניה שהלכה לשאוב מים מן הבאר. בתוך כך נקרע החבל ודלי החרס שלה שקע בתוך המים. הדבר ברור כי אף אחד לא יטרח וינסה להוציא את הדלי הפשוט מן המים. אלא שלמזלה, הגיעה בת המלך לשאוב אף היא מים מן הבאר, ואף דלי הזהב שבידה נפל אל תוך הבאר. אמרה האשה: מי שיוציא את דלי הזהב של בת המלך יוציא אף את דלי החרס שלי. מסיים המדרש: שערי בית המקדש נגנזו, במקומם, באדמה שנאמר: " **טבעו בארץ שעריה**" (איכא ב. ט). ומי שיוציא את השערים מן האדמה יוציא גם בני קרח מן האדמה. לכאורה יש להבין מה הקשר בין שערי בית המקדש לבין בלועי קרח? אלא, שערי בית המקדש היה תפקיד, כשם שלכל בגד ובגד הכהנים היה תפקיד, וכשם שלכל כלי וכלי מכלי המקדש היה תפקיד. תפקידם של השערים היה שבעת פתיחתם על ידי הלויים, יפתחו ישראל את לבותיהם לתשובה. נמצא, אפוא, כי לשניהם, לשערים ולבני קרח, היה תפקיד זהה: לעורר את ישראל לתשובה. מי שיוציא את השערים מן האדמה יוציא גם את בני קרח ממנה, שהרי, כאמור, שניהם משמשים לאותו התפקיד.

ספר "יחי ראובן"

הלכה: כיבוד אב ואם

כתב הרמ"א (יו"ד סימן ר"מ ס"ג): וישמשנו בשאר דברים שהשמש משמש רבו. ובספר פסקים ותשובות (אות יג) כתב: ובספר חרדים (מ"ע, פ"ה אות א') מבואר שהכוונה כמו עבד לרבו, וכן הסכימו כמה אחרונים. אולם אם הבן אדם מכובד, והאב מבקש ממנו שיעשה איזה דבר שיש בו בזיון, כגון שמבקש לקנות לו בשר באטליו, והוא בזיון בשבילו כתבו הראשונים שאין הבן מחויב לעשות כן, כי גם בכיבוד אב אמרו ש"זקן ואינו לפי כבודו פטור". אבל אם אין לאב אפשרות אחרת להשיג מה שצריך, ואם לא יעשה כן הבן יאלץ האב להתבזות ולעשות כן בעצמו, חייב הבן לעשות כדבריו.

ספר "פסקים ותשובות"

פתגם: יום אחד יכול להיות ארוך כמו שבוע, ושבוע יכול להיות כמו יום אחד.

ספר "שמחלה"

חקירה: בל תקיף

האיסור להקיף הוא תולדה מהאיסור של הניקף, או דין נפרד (שיעורי ר' שמואל מכות עמוד תעד בהערה)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: כל הקודם זוכה

שני בעלי דין באו לפני רבי משה יצחק רבה של פוניבז' לדון בענין חלוקת קבר שקנו שניהם בבית הקברות, כל אחד מהם רצה לזכות במקום המובחר יותר שבחלקה. לאחר עיון קל פסק רבי משה יצחק את דינו: מי שימות קודם יזכה בקבר המובחר. מאז לא רבו עוד בענין הקבר.

ספר "חור וחלק" חלק א' (דף קע)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה גיזות בת אליו, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה. לעילוי נשמת: גיינט מסעודה בת גיולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל, ויקטור חי בן יקוטא.

מזל טוב ליום הולדת של בני צוריאל בן מלכה נ"י

מפרשים רבים דורשים את הפסוק שלפנינו לענין היצר ותשלום מעלליו בעולם הזה. הרב יצחק שוויגור זצ"ל כותב בספרו "ברכת יצחק", שכוונת הפסוק לרמוז, שאדם ההולך אחר יצרו יבוא לו לבסוף זמן התשלום, שבו יהיה עליו לשלם על כל מה עשה, וזהו: "לְיַצֵּר מְשַׁפְּחַת הַיְצָרִי", אך סופו "לְשֵׁלֶם מְשַׁפְּחַת הַשְּׁלָמִי". בספר "ויקהל משה", מובא בשם רבי מיכל מזלוטשוב זצ"ל, שיש בפסוק זה רמז לדברי חז"ל: בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו (מכות ו). יש להקב"ה בעולמו גם יצרים וגם שלמות, וכל אדם מקבל לפי מה שהוא בוחר: "לְיַצֵּר" אם הוא רוצה ללכת אחרי יצרו, ומבטל מן התורה, הרי שיש לו בטלים הרבה כנגדו, ומיד מקבל את "מְשַׁפְּחַת הַיְצָרִי", ואילו "לְשֵׁלֶם", אם רוצה אדם לקנות שלמות ולהיות שלם עם הקב"ה "מְשַׁפְּחַת הַשְּׁלָמִי", יתוספו עליו עוד ועוד מעשים טובים ועוד אנשים טובים יתלוו אליו בדרכו הטובה.

ספר "ומתוק האור"

פני הדור כפני הכלב

אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֵא לְפָנֵיהֶם (כו. יז)

צריך ביאור מדוע הדגיש משה "אשר יצא לפניו ואשר יבוא לפניו"? ביאר בספר "בית יצחק" בשם מו"ר משה מנדיל זצ"ל: בקשת משה מה' שיהיה לבני ישראל מנהיג אמיתי אשר ינהיג את עדתו ללא השפעה ומורא מהם, וללא הבטחה לאחוריו כלפיהם, על מנת לראות תגובותיהם על מעשיו.

רעיון זה הביע ר' ישראל מסלנט זצ"ל על מאמר במסכת סוטה: ובעקבתא דמשיחא, פני הדור כפני הכלב. יש להבין מה טיבו של משל זה? אלא: טבעו של כלב הוא שרץ לפני אדונו, ומפעם לפעם מפנה את ראשו לאחוריו, לראות לאן פני אדונו מועדות ואז יפנה לכיוון זה. בדור שבן דוד בא, יהיו "פני הדור", אלה המתיימרים להיות מנהיגיו של הדור "כפני הכלב", שינהגו מנהג כלב, אמנם ילכו לפני העם ויעמדו בראשו, אולם לא תהיה להם השפעה על העם, אלא אדרבא, מפעם לפעם יפנו אחורנית לבחון מה בפי ה"רחוב" ובהתאם לכך יכריעו את השקפתם על מנת למצוא חן בעיני ההמון, אוי לאותם מנהיגים, שהרי מנהיג אמיתי מוביל הוא את העם, וצועד בראשו ואינו הופך פניו לאחוריו אלא יוצא לפניו, וכזאת ביקש משה רבינו מהקב"ה מנהיג שיפקד על העדה אשר יצא לפניו... ויבוא לפניו.

השיב השי"ת למשה: קח לך יהושע בן נון איש אשר רוח בו, ופירש רש"י שיוכל להלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד, היינו שלא יביט אל העם לראות להיכן רוחם נוטה, אלא יהא בכוחו ללכת "נגד" רוחו של כל אחד ואחד אשר לא ינהג עפ"י רוח התורה, ולא יירא ולא יחת מפניהם.

ספר אוצרות התורה